

FISKÅ FØRUM

Nr 3 - 2021

**Vellykket
smågrisavvenning
uten medisinsk sink**

**Temperaturstyring
i fjørfehuset**

Nyhet:

**TopKalv Pluss
med aroma**

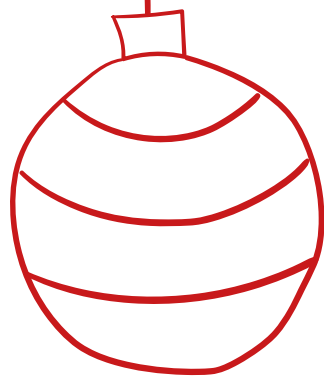
Fiskå Mølle

God jul og godt nyttår

Takk for tilliten gjennom året som har gått.
Vi ønsker deg en fredelig jul og ser frem til videre samarbeid i 2022.

Hilsen alle oss i Fiskå Mølle

INNHold

Smånytt	4	Avvenning uten medisinsk sink	16
Nytt kraftfôr til melkeku: Fiskå Nor800	6	Nyhet: Smaksrikt kalvekraftfôr	20
Når marginene teller	8	Suksess med eget gårdsmeieri	22
Temperaturstyring i fjørfehus	12	Det lille ekstra fra Fiskå Mølle	26

E-FAKTURA:

Fiskå Mølle Tau tilbyr faktura per e-post, e-faktura eller som EHF.

MEDVIRKENDE

UTGITT AV
Fiskå Mølle
www.fiska.no

TRYKK
Kai Hansen Trykkeri

DESIGN OG LAYOUT
Apriil AS
www.apriil.no

FOTO
Maren Nordbø
Vilde E. Kampesveen
Frida Meyer
Tanja Hauge Reine

TEKST
Kjell-Rune Vik
Maren Nordbø
Armando Oropeza
Trude Hegle
Leif Malvin Eggebø

Følg oss på Facebook og
Instagram @fiskamolle

Som Norges største private aktør har vi
produksjon og leveranse over hele landet.
Du finner oss på en rekke steder:

Lager og forhandlere

SØRLANDET

Evje
Maskinsalg AS
Tlf. 37 93 00 89

Marnardal
A.G. Vigemyr AS
Tlf. 38 28 82 10

Lyngdal
Traktor AS
Tlf. 38 34 51 03

Hægebostad
Birkeland Handelslag
Tlf. 38 34 87 55

Vennesla
Maskinsalg AS, Hægeland
Tlf. 38 15 33 68

Arendal
Stoa Maskin
Tlf. 37 00 53 60

Audnedal, Byremo
Byremo Landhandel
Tlf. 38 28 01 93

VESTLANDET

Gloppen
Fiskå Mølle, Sandane
Tlf. 977 82 547

Sunnfjord
MM Øvrebø
Tlf. 950 75 459

Sogn og Fjordane
Jan Ove Hafstad
Tlf. 915 77 976

Vindafjord
Magnus Sørhus
Landhandel, Vats
Tlf. 52 76 51 06

Karmøy
Hagia Karmøy
Tlf. 52 84 67 88

Vikedal
Imslund Landhandel
Matkroken AS
Tlf. 996 47 226

MIDT-NORGE

**Ytre Namdal/Brønnøy
- avdeling Måneset**
Ole Morten Fjær
Tlf. 48 94 66 22
E-post: fjaertransport@gmail.com

Gjemnes
Høgset Terminalen AS
Tlf. 71 29 48 00

NORD-NORGE

Andøy
Lager Risøyhamn
Tlf. 76 11 53 90

Vestvågøy
Lager Stamsund
Tlf. 991 55 704

Nesna
Lager Saura
Tlf. 976 66 910

Steigen
Ålstadøya Försentral
Tlf. 75 77 75 60

Leirfjord
Sigurd Hoff Kraftföör
Tlf. 952 02 805

Rødøy
Lager Vågaholmen
Tlf. 75 09 89 00

Balsfjord
Tlf. 97 09 73 55

Takk for praten

Jammen var det hyggelig å hilse på så mange trivelige folk under Agroteknikk siste helga i november. Takk til alle som stoppet innom standen vår.

Nytt forsøkshus på Tomb vgs

Tomb videregående skole i Østfold er i gang med bygging av nytt grisehus. Fiskå Mølle er med som samarbeidspartner, og produksjef svin, Armando Oropeza, har konkrete planer for fôringsforsøk ved skolen.

- Vi skal blant annet teste ulike aminosyreprofiler til purker både i laktasjon og drektighetsperioden, og se på hvilke profiler som gir en mer effektiv laktasjon med mindre vekttap. I drektighetsperioden skal vi studere aminosyreprofiler i forhold til embryooverlevelse og fostertilvekst, forteller han.

Fiskå Mølle samarbeider også med NMBU i et in vitro embryo-produksjonsprosjekt. Forsøkene ved Tomb vil derfor legge et viktig grunnlag både for prosjekter innen bioteknologi og for effektivisering av vanlig husdyrproduksjon.

- I smågrisproduksjonen skal vi kjøre forsøk på føreffektivitet i forhold til tarmhelse, tilvekst og økonomi. I slaktegrisesetninger spiller

også føreffektivitet en viktig rolle. Vi skal blant annet teste resepter produsert med kortreiste proteinråvarer som åkerbønner, rapskake og erter, sier produksjefen.

SATSER PÅ NORSK LANDBRUK

- Samarbeidet med Fiskå vil øke vår faglige kompetanse og bli veldig bra for vår produksjon, givende for våre ansatte, og ikke minst lærerikt og spennende for våre elever å ta del i, sier plass-sjef Knut Huseby ved Tomb vgs.

Huset skal stå klart for innflytting våren 2022. Det planlegges drift med full konsesjon purker og fremføring av slaktegris av rasen TN70. Produksjonsgrunnlaget er syv ukers puljedrift med 3 x 16 purker.

- Vi skal lære opp kommende generasjoner i dyrehold og sørge for at rekruttering til landbruket blir av god kvalitet. Vi trenger ungdommer som har lyst til å drive landbruk, og da må vi også være med på utviklingen og vise at det skal satses på norsk landbruk, sier Knut Huseby.

Levende gjær i tilskuddsfôret øker responsen

Om du etablerer en stamme av levende gjær i vomma allerede før kalving, får du full effekt på fôrutnytting og melkeytelse fra kalvingsdagen. Følgende produkter er nå tilsatt levende gjær:

	Bruksområde
Premium Grovfôr	Bredspektret allround mineral/vitamin blanding til melkeku, melkegeit og ungdyr. Spesielt rik på magnesium, E-vitamin og mikromineral.
Premium Gjeldku	Spesielt mineral- og vitamintilskudd til sinkyr. Reduserer risikoen for melkefeber og kalvingsvansker, og bedrer råmelkskvaliteten.
Premium KornKross	Bredspektret mineral- og vitaminblanding til melkekyr og slakteokser som får Maxammonbygg, korngrøpp eller brød i rasjonen.

Godt gjort er bedre enn godt sagt!

FISKÅ MØLLE
Tlf. hovedkontor: 51 74 33 00
post@fiska.no

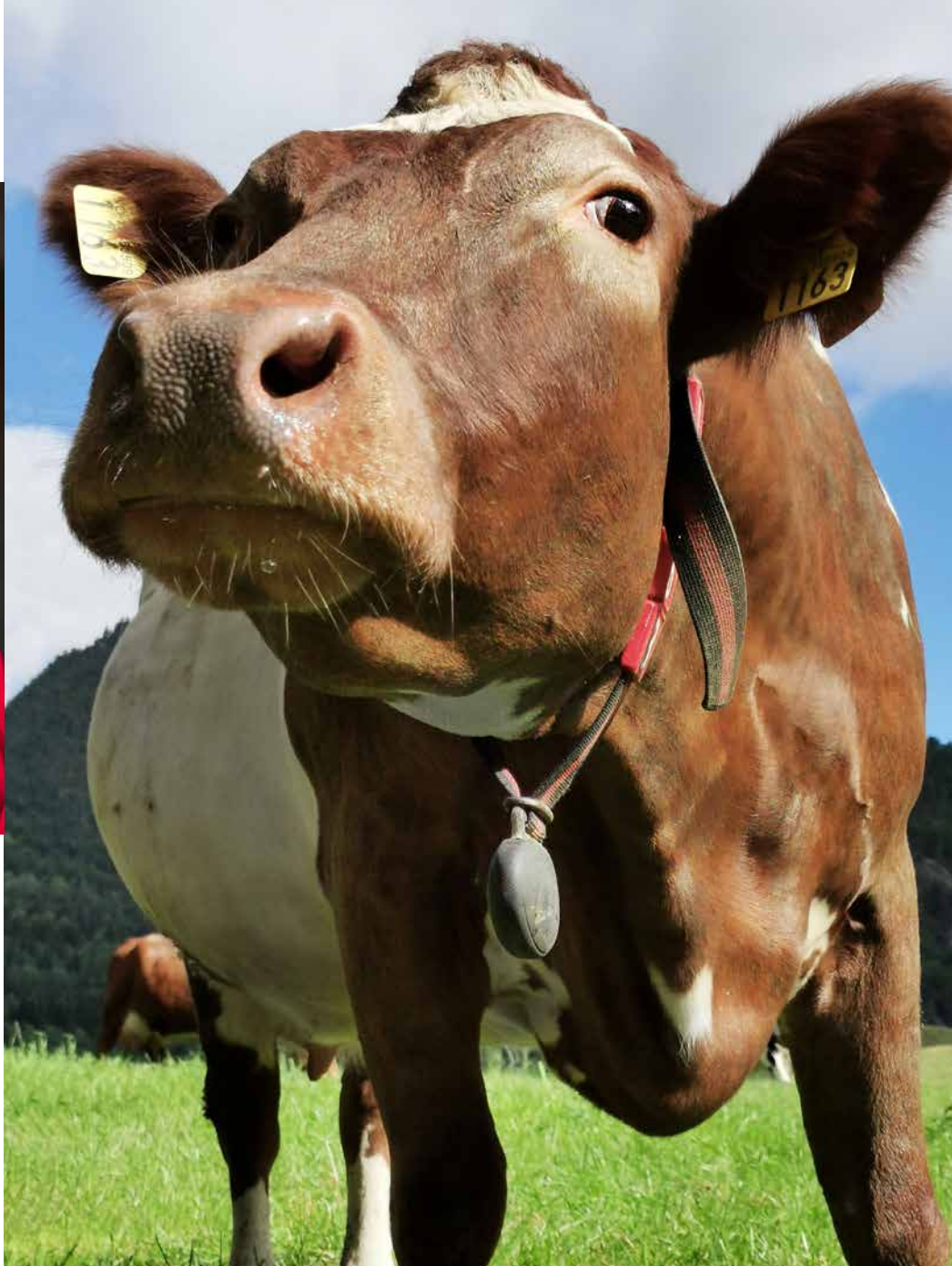
Grisehuset skal stå klart til våren 2022.
Foto: Tomb vgs

Nytt kraftfôr til melkeku lanseres nå:

Fiskå Nor800

Sterkt gjæra surfôr er sukkerfattig og har derfor et lavere innhold av «bensin» til vommikrobene. Dette reduserer fôropptaket og melkeproduksjonen. Flere har derfor spurt etter et kraftfôr med et høyere nivå lettfordøyelig stivelse. Dette fungerer som bensin til vomma, og vil også få en betydelig økt andel norsk korn.

Fiskå Nor800 er basert på klassikeren Fiskå Nor500, men er mer proteinrik (AAT) og er dermed mer melkedrivende. Den tar også bedre vare på vommiljøet.

 Kjell-Rune Vik, produksjef drøvtyggarfôr

Nye Fiskå Nor800 er basert på klassikeren Fiskå Nor500, men er mer proteinrik (AAT) og dermed mer melkedrivende. Det er dessuten tilsatt levende gjær og bufferstoff som begge bedrer forholdene i vomma. Fiskå Nor800 gir også høyere fett-% i melka.

Med sterkt gjæra surfôr menes at summen av melkesyre, eddiksyre og smørsyre er over 80 gram per kilo TS. Da er surfôret blitt skikkelig surt (pH rundt 4), og det meste av sukkeret er omdannet til syrer. Oftest mest melkesyre, og surfôret er i så fall blitt lagringsstabil.

FISKÅ NOR800 - ET SPENNENDE NORSK ALTERNATIV

Fordeler og bruksområder:

- Kan øke melkeproduksjonen og gi høyere protein-% i melka dersom surfôret er sukkerfattig og sterkt gjæra.
- Inneholder levende gjær som dels øker fiberutnyttelsen i rasjonen. Har i forsøk ofte gitt høyere melkeytelse.
- Inneholder høy dose bufferstoffer som motvirker pH-fall i vomma.
- Inneholder metta vegetabilsk fett som er positivt for fett-% i melka og energinivået i kraftfôret – som er forholdsvis høyt.
- Perfekt i kraftfôrautomater i besetninger der ytelsen ligger på 7-9000 kilo EKM per årsku.
- Aktuell også i grunnmix i høytytende besetninger (over 9000 kilo EKM).
- Kan med fordel også gis til slakteokser, fra 3-4 mnd. alder til slakt.
- Har høyt nivå lettfordøyelig stivelse, primært fra norsk bygg.
- Rundt 70 % er norske fôrvarer.
- Full dose vitaminer og mineraler tilpasset melkeku.
- Passer godt til surfôr av blandingseng høstet ved middels utviklingstrinn. Surfôrets PBV20 bør være i området +15 til +50 gram, og NDF bør være over 480 gram/kilo TS. Evt. at man gir halm utenom for sikre rasjonen nok fiber.

Problemet for melkekua er at de fleste mikro-betypene i vomma ikke kan bruke syrene til å vokse på. Dermed blir det færre mikrober. Da går fordøyseshastigheten av surfôret treigere,

og kua spiser mindre fôr. Mikrobene i vomma er dessuten den viktigste proteinkilden til kua, og melkeproduksjonen reduseres.

MER STIVELSE - ET TVEEGGET SVERD

Å øke mengden med stivelse øker mikrobe-massen i vomma veldig hurtig, og kan langt på vei erstatte manglende sukker i surfôret. Utfordringen er at pH i vomma raskt blir for lav. Kommer pH under 6,2 begynner flere av mikrobene å slite. Faller pH helt ned til 5,5 er det egentlig krise da mange grovfôr-el-skende mikrober kreperer. Det er imidlertid mange ting en kan gjøre for å unngå sur-vom-problematikk ved bruk av Fiskå Nor800:

- Avgrens doseringen til max 12–13 kilo/ku/dag.
- Del opp kraftfôret i mange små porsjoner, max 2,5 kilo per mål. Ei ku som får 12 kilo per dag bør imidlertid få max 2 kilo per mål, med minst 3 timer mellom hvert mål.
- Lag en grunnmix (fullfôr) med Nor800. Kua tåler bedre enn mix av surfôr og kraftfôr enn klassisk separat fôring.
- Til slakteokser en tommelfingerregelen max 4 kilo per dag.

 Frida Meyer

Optifor (NorFor) er oppdatert med Nor800 under Fiskå Mølle Tau. Under følger noen viktige parametre (på TS-basis):

MJ NEL ₂₀	AAT ₂₀ , g	PBV ₂₀ , g	Stivelse, g	Råprotein, g
7,23	127	+10	396	185

Forpakning: Bulk og storsekk (à 800 kilo)

Salgspris: Spør din lokale kunderådgiver i Fiskå Mølle, du finner kontakinfo på www.fiska.no

Når marginene teller

Ingenting er overlatt til tilfeldighetene i kyllinghuset til Ole Morten Njærheim på Vigrestad.

– Det gjelder å skape liv i flokken fra første stund. Vi vil ha en jevn fordeling i huset, sier Ole Morten Njærheim og klapper i hendene. 41.000 kyllinger følger etter med ivrig piping.

– Det er instinktet som slår inn. Det er ganske stilig å se hvordan de reagerer på lyd de første døgnene.

Bonden og kjæresten Elisabeth Markussen har selskap av rådgiver i Fiskå Mølle, Jarle Hole. De jobber raskt og effektivt i 34 varmegrader. Daggamle kyllinger fra Hå rugeri har akkurat kommet til gards, og fordeles jevnt i det 2.500 kvadratmeter store dyrerommet.

– Kyllingene skal være fint spredd. Ligger de mot veggen er det for varmt i huset. Temperaturstyring er veldig viktig, sier Njærheim og legger til: – Ingen innsett er like. Jeg leser flokken og ser på oppførselen.

Han tar fem runder i kyllinghuset det første døgnet. Føret er lagt ut på papir under vannrekka for å få fart på appetitt og væskeinntak hos de små.

– Jeg opplever at kyllingpapiret skaper mer aktivitet i flokken. Raskt inntak av vann og mat er den beste starten de kan få, sier bonden.

SAMHOLD MED BARN

– Jeg var mye med farfar på gården hans på Nærbø, og har veldig lyst til å gi det samme videre til mine barn, sier Njærheim, som har sønnene Sondre (5) og Magnus (4).

Han hadde vært på gårdsjakt i 10 år da han fikk mulighet til å ta over barndomshjemmet på Vigrestad. Gården favner 11 mål midt i et boligområde, og kyllingproduksjon var det eneste reelle alternativet på gården. Med en bror som driver slaktekyllingproduksjon på Nærbø, hadde han god kjennskap til produksjonen.

Ole Mortenhar investert 12 millioner kroner i det topp-moderne kyllinghuset som sto klart i september 2020.

– Jeg vil lære barna å bygge opp og ta ansvar. Driften skaper også et fint samhold mellom oss, sier tobarnsfaren.

JAKTEN PÅ MARGINENE

Gjennom et vindu i kontoret har Njærheim full oversikt over flokken. De forsyner seg allerede med mat og vann. De første dagene i hvert innsett er helt spesielle for bonden på Vigrestad.

– Det er utrolig kjekt å bli kjent med flokken og planlegge veien videre. Vi setter opp en føringskurve som både Jarle og jeg har tro på, forteller Njærheim.

41 000 kyllinger blir levert fra Hå Rugeri.

Sammen legger de strategien for de neste 7–8 dagene.

– Jeg prater med Jarle igjen etter en uke og legger en ny strategi frem til dag 15-16. Vi har en veldig tett dialog. Hvis jeg opplever avvik er jeg snar med å ta en prat med ham. Jeg har spilt på Jarle fra første dag. Det er en trygghet å ha gode rådgivere med på laget, sier bonden, som også har ukentlige besøk av veterinær Annelise Svindland i Fiskå Mølle.

– Han er lydhør og strekker seg langt for å lykkes, sier Hole, som selv har drevet kyllingproduksjon i over 20 år. Rådgiveren bistår kyllingprodusenter gjennom hele prosessen, og er også med i planleggingsfasen ved nybygg.

– Den siste tiden har vi fått flere nye produsenter på laget her i Rogaland, og de gjør det veldig bra. Det er kjekt når folk satser og får det til, sier Hole.

SUNN ØKONOMI MED FASEFØRING

— Små marginer kan utgjøre store forskjeller. Du må være på hugget for å finne den beste økonomien, sier bonden.

Han leverer til Den stolte Hane, og slakter på dag 36 med en slaktegrense på 1550 gram. Da gjelder det å treffe på slaktevekt og få mest ut av

hver førkrone. Han bruker faseførkonseptet Toppkylling fra Fiskå Mølle. Det gir riktig balanse mellom protein og energi, uten å gå på bekostning av tilvekst.

– Ole Morten analyserer tallene kontinuerlig og vi ser om det for eksempel er mulig å gå over til svakere føring utover innsettet. Små grep kan bety mye for dekningsbidraget, sier Hole.

Hvis fôropptaket går ned med åtte prosent, plinger et varsel på telefonen. Også Jarle Hole har kontroll på Njærheims produksjon hjemmefra.

– Alt henger sammen, fra ventilasjon- og lysstyring til føring og management. Du må følge med hele tiden, og har aldri fri. Men det er utrolig kjekt, sier bonden.

Ole Morten måler temperatur på kyllinger og på gulvet i dyrerommet, og gir kråstein i noen innsett. Han lar huset stå tomt i 16–17 dager mellom hvert innsett. Etter vask og desinfeksjon står huset til lufting før neste pulje ankommer gården.

– Det skaper bedre miljø og inneklima når huset får stå tomt, sier han.

SATSER FOR FREMTIDEN

Etter et år som fullkonsesjons slaktekylling-

produsent er Ole Morten Njærheim motivert for videre drift. Men med store investeringer i en presset bransje er han samtidig avhengig av fulltidsjobb som petroleumsingeniør ved siden av produksjonen.

– Jeg er veldig motivert og håper det er grunnlag for videre drift i fremtiden. Det er dette jeg vil drive med, sier produsenten. ||

Elisabeth Markussen og Ole Morten Njærheim trives med slaktekylling på Vigrestad.

Ole Morten Njærheim vil videreføre bondearven til sønnene Sondre (5) og Magnus (4). Foto: Privat.

Fôret er lagt på papir under vannrekka for å få fart på vann- og fôrintak fra første stund.

Frisk kylling og sunn økonomi

Fiskå Mølle arbeider kontinuerlig med å utvikle kyllingfôr. Gjennom kritisk valg av råvarer, fôringsforsøk og analyse av slaktedata har vi kommet frem til to konsepter som gir bra tilvekst, frisk kylling og god økonomi.

TOPPKYLLING består av fem fôrslag til Ross 308.

FISKÅ SOLVINGE består av fire fôrslag til Hubbard JA787.

Alt kyllingen trenger – til riktig tid.
Les mer om konseptene på www.fiska.no

**FISKÅ MØLLE
ROGALAND**
Tlf. 51 74 33 00

**FISKÅ MØLLE
TRØNDELAG**
Tlf. 73 85 90 60

**FISKÅ MØLLE
FLISA**
Tlf. 62 95 54 44

ØSTMØLLENE
Tlf. 69 81 49 40

RÅDE MØLLE
Tlf. 69 28 05 30

Fiskå Mølle
www.fiska.no

Temperaturstyring

– et viktig verktøy for å lykkes med fjørfe

Godt management den første tiden etter innsettsdagen er viktig for å lykkes med både fremtidige verpehøner, kalkuner og slaktekyllinger. Her skal vi se på viktigheten av temperaturstyring den første uka.

 Trude Hegle, veterinær og rådgiver fjørfe

Den første uka etter innsett er kyllingene ekstra sårbare. Kyllingene er vekselvarme i denne perioden, dvs. at de ikke greier å regulere sin egen kroppstemperatur. Kroppstemperaturen til kyllingen vil derfor styres av temperaturen i dyrerommet. Først rundt dag 5-7 kan de begynne å regulere temperaturen selv. Etter dette er ikke romtemperaturen like kritisk, men «feil» temperatur er heller ikke gunstig for verken produksjonsresultatene eller dyrevelferden utover innsettet.

Å måle kroppstemperatur på kyllingen er «fasiten» på om temperaturen i rommet er korrekt.

FOR VARM ELLER FOR KALD?

Fôropptaket den første levendeuka har mye å si for utviklingen av dyrets immunsystem og organer. Jo tidligere dyra får i seg næringsstoffer, jo raskere blir plommesekken absorbert. I tillegg er det stor forskjell på utviklingen av tarm hos kyllinger som har fått i seg næringsstoffer tidlig kontra kyllinger som kommer sent i gang.

For kalde kyllinger vil være lite aktive, og de vil ofte trekke seg sammen i klynger. Det resulterer i både lavere fôr- og vanninntak. En for varm kylling vil øg bli mindre aktiv, men den vil prøve å trekke seg vekk fra varmekilder. Det er ikke alltid like lett å ta den vurderingen ved å kun se utover flokken. Derfor kan det være lurt å kontrollmåle temperaturen på en del kyllinger de første dagene.

For høy eller lav temperatur vil ha en negativ effekt på kyllingene ved å påvirke:

- kyllingens levedyktighet/immunforsvar
- aktivitetsnivå
- fôropptak/fôrfaktor
- jevnheten i flokken
- daglig tilvekst og slaktevekt

Øretermometeret Braun Thermoscan 7 er blant annet testet av Aviagen med tanke på kroppstemperatur på kyllinger. Foto: Vilde E. Kampesveen.

Veterinær og rådgiver fjørfe i Fiskå Mølle, Trude Hegle. Foto: Tanja Hauge Reine.

Kyllinger kan ikke regulere temperaturen selv den første uka etter innsett. Temperaturmåling er derfor et viktig verktøy i denne perioden.

TEMPERATUR VS. FUKTIGHET

Mange lurer på hvordan man skal regulere temperaturen i rommet ut fra kroppstemperaturen og i tillegg ta hensyn til fuktigheten i rommet. Fuktigheten spiller en stor rolle for hvordan dyra oppfatter temperaturen, og hvor enkelt de klarer å kvitte seg med fuktigheten.

En huskeregel er at sum av temperatur og luftfuktighet ligger mellom 85-90 prosent. Men det er alltid dyra som har «fasiten». Sensorer og måleutstyr i huset må titt og ofte kalibreres, og ofte henger de godt over dyras høyde slik at temperaturen ikke nødvendigvis gjenspeiler hvordan kyllingen faktisk har det.

TEMPERATURMÅLING AV KYLLINGER

Det har vist seg ved gjentatte målinger at mange slaktekyllingprodusenter starter med for lav temperatur i rommet ved innsett, og at mange trapper ned temperaturen for sent slik at kyllingen opplever varmestress. På kalkun har man foretatt for få målinger til å trekke den samme konklusjonen.

Øretermometeret Braun Thermoscan 7 er blant annet testet av Aviagen med tanke på kroppstemperatur på kyllinger, og er funnet presist nok til slik bruk. Andre øretermometere kan gi feil resultater og bør derfor ikke brukes.

Kroppstemperaturen bør ligge mellom 39,5 til 40,5 grader. Dette er likt for kyllinger mellom ulike hybrider for slaktekylling, kalkun og konsumegg.

SLIK MÅLER DU:

- Det er viktig med god kontakt med kloakk-åpningen. Man må dra opp stjerten med tommelen. Våte og skitne dyr vil gi feil resultat, så disse skal ikke måles.
- Mål på et representativt utvalg dyr rundt i hele rommet, og finn gjennomsnittstemperaturen flokken.

- Måling kan med fordels utføres to timer, fire timer, 8 timer og 12 timer etter innsett. Deretter en gang daglig de 4–5 første dagene. Samtidig med målingen bør kroffyllingen sjekkes. Optimalt skal 75% av dyrene ha fôr i kroa etter to timer og 80% etter fire timer. Etter 24 timer bør 95% av dyrene ha fôr i kroa.

GENERELL ANBEFALING FRA AVAIGEN/ AVIAGEN TURKEYS:

Slaktekylling: 34,5 grad ved 45% fuktighet ved innsett, men høyere ved små kyllinger. De anbefaler så en rask nedtrapping til 31,2 grader ved 50% fuktighet ved dag 3.

Kalkun: Ved innsett anbefales en gulvtemperatur på 30 grader og en romtemperatur på mellom 35 og 38 grader. Luftfuktigheten bør være mellom 50 og 60 %.

Den målte kroppstemperaturen til dyra skal alltid være utgangspunktet. Dersom luftfuktigheten er høy, kan gjerne den gjennomsnittlige kroppstemperaturen i flokken ligge i det nederste intervallet, dvs. ned mot 39,6 grader. Dersom det er tørt i rommet kan den gjennomsnittlige kroppstemperaturen gjerne ligge oppe i det øverste intervallet, dvs. rundt 40,5 grader.

Er for eksempel fuktigheten i rommet 40% og den gjennomsnittlige kroppstemperaturen på 39,8 grader, hever man temperaturen i rommet. ||

I neste nummer av Fiskå Fôrum vil vi se nærmere på lysstyring.

Har du spørsmål?

Det er kort vei til god hjelp. Du finner din lokale rådgiver på fiska.no

AVVENNING UTEN BRUK AV MEDISINSK SINK

Det nærmer seg forbud mot medisinsk sink til smågris, men det er heldigvis mye du kan gjøre for å lykkes uten.

Det nærmer seg forbud mot bruk av sinkkoxid (medisinsk sink) til smågriser etter avvenning. I løpet av de siste årene har vi i Fiskå jobbet målrettet for å redusere forekomsten av avvenningsdiaré hos smågriser i våre kunders besetninger. Her er våre råd for å lykkes med avvenning uten bruk av medisinsk sink.

 Armando Oropeza, fagsjef svin og veterinær

Vi har obdusert smågriser, tatt avføringsprøver til forskjellige tidspunkter etter avvenning for å identifisere hvilke E. coli-stammer som dominerer i besetninger og hvilke antibiotika bakterien er sensitiv for og resistent mot. Vi vet nå at noen besetninger har utfordringer med den samme E. coli-stammen, men at det er forskjell i resistensmønstre. Vi har også tilpasset kraftfôret til ulike besetninger og miljø (temperatur, ventilasjon og hygiene i smågrisavdeling), management og rasekryssing av smågrisene.

I enkelte tilfeller har vi sett at kombinasjonen mellom god hygiene og et kraftfôr med lavt proteinnivå er tilstrekkelig for å redusere forekomsten av avvenningsdiaré uten at daglig tilvekst reduseres. I andre besetninger må ytterligere tiltak iverksettes.

Vi vet at kraftfôrsammensetningen alene ikke vil være nok for å bli kvitt forekomsten av avvenningsdiaré og ødemsjuke, endringer i management er noe enhver smågrisprodusent må være forberedt på hvis det blir nødvendig.

HVORDAN AVVENNE ROBUSTE SMÅGRISER?

Konsentrerte grisingsperioder og godt management rundt fødsel:

Konsentrerte grisingsperioder fører til reduksjon i aldersspredning ved avvenning, derfor er det viktig at brunststimulering hos ungpurker må gjennomføres systematisk. Klarer man å flytte ungpurker til bedekningsavdelingen to dager før avvenningsdato av eldre purker, blir de ofte med i hovedpulja. Brunsten hos ungpurker kan være kortere (2 dager) enn hos eldre purker (3 dager), derfor er det viktig å observere ungpurker tett. Sjekk brunst hos ungpurker to ganger per dag (formiddag og ettermiddag), slik at du har god kontroll på insemineringstidspunktet. Hvis en sjekker brunst to ganger per dag, bør AM-PM-systemet benyttes. Det vil si at man inseminerer 12 timer etter at brunst observeres.

For dere som ikke har tid til dette, er det praktisk å gjennomføre inseminering av ungpurker som står om formiddagen (mellom kl. 9 og 10), med

en gang, og at reinseminering gjøres neste morgen – senest kl. 8. Inseminer ungpurker som står om ettermiddagen (mellom kl. 17 og 18) med en gang, og reinseminer neste formiddag, da senest kl. 11.

Sjekk brunst dagen etter andre inseminering. Hvis ungpurka fortsatt står, betyr det at hun ble inseminert for tidlig. Hvis purka ikke står 12 timer etter første inseminering, don't worry mis amigos, det betyr gjerne at inseminerings-tidspunktet var perfekt.

Et viktig fysiologisk aspekt er at sædceller trenger 6 timer etter inseminering for å kunne befrukte purkas egg. Denne prosessen kalles kapasitering. Dette er viktig å ta med i betraktning når man velger tidspunkt for inseminering.

Hvis man har kontroll på inseminerings-tidspunkt og insemineringsteknikk bør man vurdere slakting hvis ungpurka skulle løpe om. Slike purker kan f.eks. ha misdannelser som ikke tillater drektighet. Skriv gjerne ned dato,

tidspunkt og kommentarer. På denne måten kan insemineringsprosessen optimeres i fremtiden. Ta kontakt med besetningsveterinæren din hvis du har utfordringer med brunst-synkroniseringen. I dag kan man også bruke hormoner til brunstsynkronisering.

Spedgriser i store kull veier mindre både ved fødsel og avvenning enn spedgriser i mindre kull, og forsøk har vist at spedgriser i snitt ikke får nok drikke når purka dier i kull med 12 spedgriser eller mer (Andersen et al. 2011). Kullutjevning eller splitting av kull for periodevis råmelktildeling er mulige tiltak for å sikre seg at alle spedgrisene får råmelk.

En spedgris bør drikke minst 250 ml råmelk i løpet av første levedøgn, men noen klarer ikke å ta til seg denne mengden. Derfor må man legge til rette for at purkene produserer råmelk av god kvalitet. Vaksiner minst to uker før grising og gi fibertilskudd før grising. En rask fødsel gjennom redebyggingsatferd kan hjelpe slik at alle grisunger får riktig mengde råmelk.

Har du spørsmål om smågris?

KONTAKT

Armando Oropeza,
Produktsjef svin og veterinær
e-post: armando@fiska.no
tlf: 940 32 920

Du finner din lokale rådgiver på *fiska.no*

Jerntildeling i løpet av de første levedøgn og jerntilskudd i spedgrisperioden fører til at smågrisene får et godt nivå av hemoglobin i blodet (over 110 gram/l). Forsøksresultater viser at en økning av 10 gram hemoglobin/liter blod tilsvarer til 17,2 gram høyere daglig tilvekst i første 3 uker etter avvenning (Pig Progress 2019/8).

Spedgrisene bør tilvennes kraftfôr allerede i løpet av første leveuke, kraftfôr kan strøs på gulvet, f.eks. i nærheten av smågrishjørnet. Dette letter overgangen fra melk til kraftfôr etter avvenning.

OPTIMALISERING AV MILJØET

Vasking, desinfeksjon, tørking og temperatur:

Et godt miljø er avgjørende for å redusere avvenningsdiaré. Reduksjon av antall bakterier i miljøet gjennom vasking, desinfeksjon og tørking gir grisene et bedre utgangspunkt.

Eksempler på hvordan man kan desinfisere er; Virocid og Virkon' S (1% løsning). Alternativt kan man kalke gulvet med hydratkalk (1 kg i 10 liter vann). Ved kalking må man overholde 48 timers tørketid før man setter inn dyr.

Romtemperaturen ved avvenning bør ligge mellom 20 og 23 grader. Smågriser som fryser etter avvenning bruker mye energi på å opprettholde kjernetemperaturen, og dette kan gå ut over immunstatusen.

Avvenningsturv:

I noen besetninger ser vi at bruk av Normin A-V Torv Mikro fra ei uke før avvenning til 14 dager etter avvenning (1 liter daglig /10 griser) begrenser eller sågar kontrollerer forekomsten av avvenningsdiaré. Fra og med desember 2021 tilbyr vi en ny type avvenningsturv, Normin A-V Torv Helse som kan brukes i besetninger med større utfordringer rundt avvenning. (Les mer om tilskuddsfôr til smågris på side 26)

Kraftfôr-sammensetning, formalingsgrad, diagnose og vaksiner:

Opti Vital Trygg og Opti Vital WPC kan brukes i besetninger med avvenningsdiaré. Kraftfôrene inneholder melkeproteiner i forskjellige mengder, benzosyre, to typer av essensielle oljer, polyfenoler og skånsomme råvarer. Vi vil kunne anbefale det ene eller det andre fôret, avhengig av patogener som vi påviser i fjøset. Forsøk gjort av Seges i Danmark viser at grov formalingsgrad av kraftfôret reduserer behandlings-

behovet mot diaré i smågrisperioden (SEGES 2021/1222).

Fiskå har kommet fram til en partikkelstørrelse der vi tar hensyn til at tilveksten skal være god samtidig som mage- og tarmhelsen ivaretas.

Vi jobber hele tiden for å finne best mulig løsning for at våre kunder skal kunne gå over til sinkoksid-fri produksjon. I enkelte tilfeller er det nødvendig med vaksine mot E. coli-infeksjoner. Vaksinen Coliprotec® F4/F18 som kan gis oralt fra og med 18 dagers alder hjelper mot avvenningsdiaré, dette viser erfaringer både fra Norge og Danmark (SEGES 2021/2105).

Til slutt vil jeg si at vi har kompetente folk i Fiskå Mølle som jobber på lag med kunden for å finne fram til et driftsopplegg som tillater produksjon uten medisinsk sink og avvenningsdiaré.

Ta kontakt med din lokale rådgiver.

OPPSUMMERING:

- Utviklingen av robuste smågriser begynner allerede i drektighetsperioden
- Reproduksjons- og fødselsmanagement har stor innflytelse på resultatene etter avvenning
- Spedgriser må ha et tilstrekkelig høyt hemoglobinnivå ved avvenning. Hemoglobinnivå har en direkte innvirkning på daglig tilvekst etter avvenning
- Miljø, temperatur og rutiner er viktige faktorer for å forhindre avvenningsdiaré og ødemsjuka
- Avvenningsturv gjennom den siste uken før avvenning og frem til 10 eller 14 dager etter avvenning, har en positiv effekt på tarmhelsen
- Å stille rett diagnose er avgjørende for å finne gode løsninger
- Man kan finne forskjellige E. coli-stammer i en og samme besetning
- Opti Vital Trygg og Opti Vital WPC i kombinasjon med justeringer i management har redusert forekomsten av avvenningsdiaré og dermed behovet for medisinsk sink i mange besetninger
- Vaksine mot E. coli-infeksjoner kan i noen tilfeller være eneste utvei

REFERANSER:

Maternal investment, sibling competition, and offspring survival with increasing litter size and parity in pigs (Sus scrofa). Andersen et al., Behavioral Ecology and Sociology 65, 1159-1167, 2011. <https://www.pigprogress.net/Piglets/Articles/2019/8/Optimise-haemoglobin-to-maximise-profits-460759E/> https://svineproduktion.dk/Publikationer/Kilder/lu_medd/2021/1222 https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_erfa/2021/2105

Purker og magesår

Magesår hos purker er som regel en konsekvens av fin formaling av råvarene i kraftfôret og mangel på grovfôr.

I Fiskå Mølle jobber vi kontinuerlig med analyser av partikkelstørrelser i purkefôr. I tillegg undersøker vi magesekker på slakteri for å kontrollere magehelsen, og obduserer i felt når purker dør akutt/ plutselig.

Undersøkelser som vi har utført i løpet av de siste årene viser friske magesekker, og ingen av purkene som ble obdusert døde av blødende magesår.

Det betyr likevel ikke at produsenter kan slutte med grovfôr til purkene, snarere tvert imot. Vi i Fiskå kontrollerer partikkelformaling i kraftfôr, og dere produsenter tilbyr tilstrekkelig grovfôr (silo eller høy) til purkene både i drektighet- og i laktasjonsperioden. På denne måten kan vi legge til rette for god magehelse hos purker.

Urinblære, eggstokker, livmor og magesekk fra ei purke ved undersøkelse på slakteri. Bildet viser slimhinne i pars esophagea (den hvite delen) i magesekken, uten lesjoner.

Enklere tilvenning med smaksrikt kalvekraftfôr

Premium-fôret TopKalv Pluss produseres nå med et nytt og smaksrikt aromastoff. – Det har aldri vært lettere å venne spedkalven til kraftfôr, sier melkebonde Lars Dyre Nærland på Nærbø.

 Maren Nordbø

– Når jeg lukter oppi sekken her får jeg nesten lyst til å spise det selv, sier Lars Dyre Nærland og ler.

Bonden snuser nedi en 40 kilos sekk med TopKalv Pluss tilsatt en smak av vanilje og sitrusfrukt. Han er ikke i tvil. Fôret har vekket appetitten hos daggamle kalver i fjøset på Nærbø. Jærbonden har testet fôret i to måneder, og merker stor forskjell i den kritiske spedkalvperioden.

– Det er viktig å venne spedkalven til kraftfôr helt fra start. Tidligere har det vært vanskelig å få gang på fôropptaket den første uka. Det er ingen tvil om at kalvene tar dette fôret lettere, slår han fast.

SKÅNSOMT KRAFTFÔR TIL SMÅ MAGER

En frisk kvigekalv som har tidlig kraftfôropptak og tåler sterk føring, legger grunnlaget for

høyere melkeyting i 1. laktasjon. Utfordringen med spedkalv som får mye melk er at de ofte viser beskjeden interesse for kraftfôr før avvenningen starter.

– For å få spedkalven til å skifte fokus har vi nå tatt i bruk et helt nytt og unikt aromastoff med en klar lukt og smak, forteller produksjef drøvtyggerfôr i Fiskå Mølle, Kjell-Rune Vik.

TopKalv Pluss med aroma er en oppgradert utgave av premium-fôret TopKalv Pluss, og brukes til kalv fra fødsel og opp til 4–5 måneders alder. Proteininnholdet er høyt; hele 18,5%, og består blant annet av særlig lettfordøyelige proteinråvarer som normalt brukes til små kyllinger og spedgris.

– En spedkalv er jo i praksis et enmaget dyr, sier produksjefen.

Det er også høye krav til type fiber og stivelse, samt type vitaminer og mineraler for å sikre maksimalt god kalvehelse og stor økning i tilveksten.

– Tilbakemeldingene er veldig gode, og tyder på at vi med nye TopKalv Pluss skal klare å øke kalvetilveksten allerede fra spedkalvstadiet, forteller Vik.

VIKTIG GRUNNLAG FOR EI GOD MELKEKU

– Når kalven får en god start, er mye gjort. Grunnlaget for produksjonen legges allerede med viktige vitaminer og mineraler i gjeldkuperioden og fortsetter fra fødsel til avvenning, sier Nærland.

Han sørger for å få i kalven nok råmelk den første tiden. Når de har drukket godt og fått i gang

Tilbakemeldingene tyder på at vi med nye TopKalv Pluss skal klare å øke kalvetilveksten allerede fra spedkalvstadiet.

Kjell-Rune Vik.

Fôret har en klar lukt og smak, tilsatt aroma med vanilje og sitrusfrukter.

sugerefleksen, gir han kraftfôr og vann. Han gir gjerne litt fôr fra hånda for å vekke interessen hos spedkalven. Det er en liten del av det daglige kalvestellet, og bærer raskt frukter.

– Etter et par dager går det av seg selv. Det handler ikke om mengden kraftfôr de spiser den første tiden, men om å gi dem en tidlig tilvenning til fôr, understreker bonden.

UTENDØRS KALVEBINGER FOR BEDRE TRIVSEL

Det nye melkefjøset på Nærland sto klart i 2019. Siden har bonden økt produksjonen med 70 tonn hvert år. Han produserer 500 tonn kvotemelk og har fullt påsett av stut. Besetningen består av rundt 230 dyr totalt. Han har kalving hele året, men toppe om våren og senhøsten. Kalvene flytter utendørs med det samme.

– Akkurat nå har kalvingen vært så intensiv at jeg har vært nødt til å plassere noen inne i fjøset, men jeg foretrekker å ha dem ute hele året. Smittepresset er mye lavere der, sier Nærland, som har kalvene ute frem til fire måneders alder.

– Jeg har ikke problemer med diaré hos spedkalven og synes kalvestellet fungerer veldig bra.

PRODUKTUTVIKLING ETTER KUNDENS BEHOV

Bonden på Nærbø har tidligere etterspurt et mer appetittelig fôr til spedkalv, og er glad for at fôrleverandøren nå har utviklet et startfôr med enda bedre smak enn før.

Kjell-Rune Vik hørte om det nye smaksstoffet tidligere i år, som har vist seg å fungere svært godt til kalv internasjonalt.

– Økt fôropptak gir høyere kalvetilvekst dersom kraftfôret gis etter appetitt. Det var da naturlig å teste dette hos interesserte kunder, og kunde-rådgiver Astrid Tunheim tipset om Lars Dyre Nærland. Han er en engasjert og dyktig melkeprodusent som er på jakt etter nye metoder, forteller Vik.

– Jeg har lært mye underveis og prøver å gjøre ting litt bedre for hvert år. Jeg setter stor pris på samarbeidet med Astrid, sier Nærland og legger til med et smil:

– Jeg prøver å få mest ut av grunnlaget som ligger i gården og kan alltid bli bedre. Den dagen jeg ikke har mer å lære, kan jeg bare slutte som bonde.

25 millioner pannekaker på Åmli-melk

- Det er kjekt at folk kommer hit til gården for å kjøpe våre produkter, sier Selma Landman. Varene selges i hovedsak gjennom Facebook.

Det har kostet både kroner og krefter. Bondedrømmen til Selma og Arno Landman resulterte i eget gårdsmeieri. Nå leverer de flere tusen liter melk i uka til Kakemesteren i Åmli.

  Maren Nordbø

- Folk kommer hit til gården for å kjøpe vår melk. Det betyr utrolig mye. Det holder oss gående, sier Selma Landman og smiler.

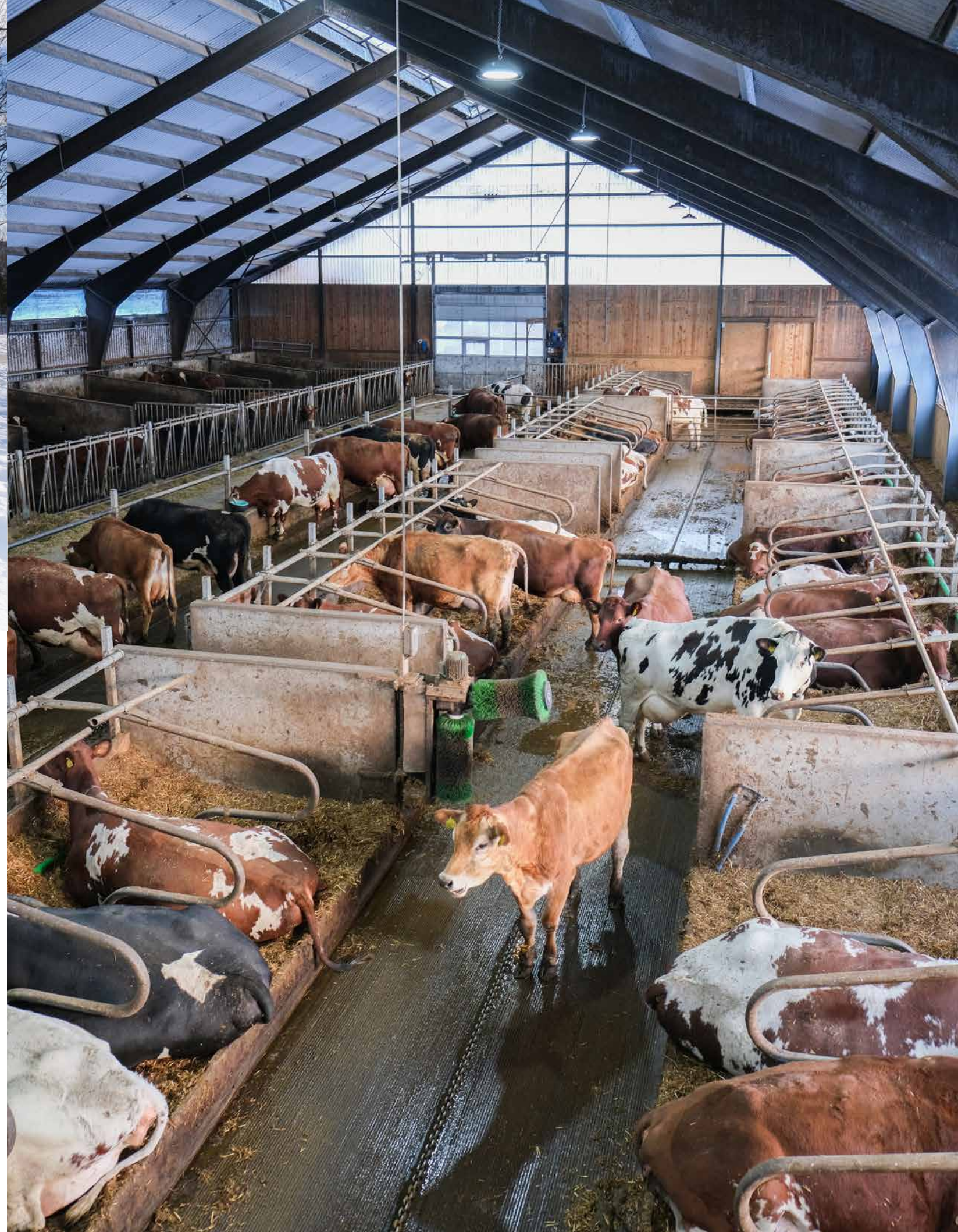
Skogskommunen Åmli i Agder teller ikke mange melkebruk, men inne i de grønne skogene bor to bønder som har gått mot strømmen. I 2019 etablerte Selma og Arno Landman eget gårdsmeieri, og selger melk, fløte, yoghurt, rømme og smør rett fra tunet. Hun er meierisjef, han er fjøsmester. Paret har funnet en god arbeidsfordeling som holder flyten i en travel gründerhverdag.

- Det er utrolig mye arbeid og det har ærlig talt vært et stort strev. Men vi brenner for dette og jobber oss sakte, men sikkert oppover, sier Arno Landman.

MELK TIL MILLIONER AV PANNEKAKER

25 millioner pannekaker triller hvert år ut fra sørlandsbygda Åmli. Kakemesteren er landets største leverandør av pannekaker til dagligvarehandelen. Pannekaker og vafles lages på fersk melk fra gårdsmeieriet, en fem kilometers kjøretur fra bakeriet. Arno Landman leverer nærmere fire tusen liter melk i uka med egen varebil til fabrikken. Meieriet er unntatt krav om melkekvoter, og i år foredler ekteparet rundt 200.000 liter melk selv. I tillegg produserer de 100.000 liter melk i leid kvote til Tine hvert år.

- Samarbeidet med Kakemesteren var avgjørende for å kunne starte meieri. Vi leier i tillegg både melkekvoter og jord. Det er ressurskrevende, sier Selma, som pasteuriserer og homogeniserer melka i meieriet.

Meieriet har åtte 1000-liters melketanker som Arno frakter frem og tilbake til Kakemesteren i Åmli.

Selma og Arno Landman foredler 200.000 liter melk i eget gårdsmeieri.

FRA NEDERLAND TIL NORGE - TO GANGER

Hvordan endte to nederlendere opp med eget meieri i ei lita bygd på Sørlandet?

Det er 13 år siden paret først flyttet fra Nederland til Tolga i Østerdalen, hvor han jobbet som avløser og hun på sykehjem. I Nederland er det kamp om gårdsbrukene, og du må være arving eller godt økonomisk stilt for å kunne titulere deg som bonde, ifølge Landman. I 2011 tok ekteparet over et melkebruk i bratt og vått terreng i Isfjorden i Møre og Romsdal. Men da de fikk muligheten til å drive samdriften hvor han jobbet som avløser i flere år, pakket de sakene og dro tilbake til flat mark og 130 melkekyr i Nederland i 2016. Drømmen slo likevel sprekker. Etter noen måneder var familien på fem tilbake i Norge, på jakt etter egen gård.

– Det ble rett og slett for dyrt å drive. I tillegg er antibiotikabruken høyere i Nederland. Vi er mye flinkere på det her til lands, sier Selma.

Med stor drivkraft og støtte fra Innovasjon Norge sto gårdsmeieriet klart til oppstart i 2019. Bøndene betalte seks millioner kroner for gården i Åmli, og har i tillegg investert fire millioner kroner i ombygging og meieri med spesialutstyr fra Nederland. Hovedfjøset er bygget om til moderne løsdrift, med plass til melking av rundt 50 kyr. Melkestallen er plassert vegg i vegg med meieriet i det gamle båsfjøset på gården.

– Det var litt tilfeldig at vi landet på gårdsmeieri. Begge ville jobbe fulltid på gården, men det var ikke god nok økonomi i kjøttfe. Derfor tenkte vi nytt, forteller Arno.

KREVENDE ARBEIDSHVERDAG

Ekteparet drifter 700 dekar jord og har en buskap på rundt 56 melkekyr, deriblant åtte Jersey-kyr. De dyrker 120 dekar bygg til grønnfôr, og vil også teste erter neste år. I inneføringssesongen fører Arno med TopLac Nøytral og Nor500. Han starter morgenstellet klokka 05. To og en halv time senere

spiser familien frokost sammen. Han bruker resten av dagen på gården frem til kveldsstellet, og tar en siste runde i fjøset før leggetid.

– Det har vært mye mer utfordrende enn vi tenkte, innrømmer han og legger til:
– Nå har vi endelig fått en ansatt i 80% stilling på gården, og Selma får også hjelp en dag i uka når hun lager smør. Det er mye jobb, men vi har pågangsmot og synes det er gøy. Om 10 år håper vi økonomien er bedre.

Stadig flere besøkende tar turen innom tunet for å kjøpe ferske meieriprodukter. Laget på «gamle-måten», kortreist, enkelt og jordnært. Selma har også utstyr til å kjerne smør, og eksperimenterer med smakstilsetninger på melka.

– Du må elske dette yrket. Det er en livsstil. Vi har alltid drømt om å bli bønder, så det passer oss bra, sier meierisjefen med et smil. ||

TopLac®

- TROLIG NORGES BESTE KRAFTFÔR

TopLac® – på topp i 20 år!

Da vi lanserte Fiskå TopLac for 20 år siden satte kraftfôret en helt ny standard til høytytende melkeku.

Resepten inneholdt nye råvarer, og responsen i markedet var uten sidestykke. TopLac ble raskt favoritt i de nye robotfjøsene så vel som i stadig flere båsfjøs. Høyere grovfôropptak var – og er – en egenskap som alltid er interessant for våre kunder.

Vi har videreutviklet fôret kontinuerlig siden, og i dag er TopLac vårt mestselgende kraftfôr til melkeku og geit. Stadig flere bønder lar seg imponere over effekten på melkeytelse, kjemisk innhold og vomhelse.

Du får TopLac i fem varianter. Prøv du også.

• **TopLac® Nøytral** – tilpasset middels grovfôr

• **TopLac® Låg** – tilpasset proteinrikt grovfôr og ungt beite

• **TopLac® Høg** – tilpasset proteinfattig grovfôr og -rasjoner

• **TopLac® Fiber** – tilpasset grovfôr- og fibermangel

• **TopLac® Nøytral m/levende gjær** – for økt fôrutnyttelse og mer melk

FISKÅ MØLLE
ROGALAND
Tlf. 51 74 33 00

FISKÅ MØLLE
ETNE
Tlf. 53 77 13 77

FISKÅ MØLLE
TRØNDELAG
Tlf. 73 85 90 60

ØSTMØLLENE
Tlf. 69 81 49 40

Fiskå Mølle
www.fiska.no

Premium tilskuddfôr med levande gjær

Fiskå Mølle lanserte kraftfôr med levande gjær i april 2021. Levande gjær vil forbedre vommiljøet, og dermed auke fôrutnyttinga hos dyra. Erfaringane er gode, og vi har nå begynt å ta inn levande gjær også i utvalgte produkt av tilskuddfôrserien Premium.

 Leif Malvin Eggebø, tilskuddsfôransvarlig

TIL NO GJELDER DETTE:

- Premium Grovfôr, generelt mineraltilskudd til ungdyr og mjølkekyr
- Premium Kornkross, mineraltilskudd for dei som bruker brød, maxammon-behandla korn eller andre alternative råvarer i rasjonen.
- Premium Gjeldku, mineraltilskudd til bruk dei to siste mnd før kalving.

Overgangen til produkt med levande gjær skjer gradvis etterkvart som rest-lageret av eldre versjonar er tomt. Kontakt oss via din lokale forhandler om når desse produkta er tilgjengelege i ditt område.

DIARE PÅ KALVANE?

Denkacare Vitallin:

Tilskudd som brukast til kalv, lam og kje ved antydning til diare. Inneheld mellom anna pektin, linfrø, elektrolytter og dekstroser.

Produktet blandast direkte i mjølka, og brukast i 1-3 døgn alt etter behov. Jo raskare start, jo raskare er dyret tilbake i normal vekst. Leverast i 5 kg spann, nok til 100 liter mjølk.

Tilskuddsfôr for robuste smågriser

Smågrisene blir født med veldig små jern-reserver. Tilskudd av jern like etter fødsel, og i dieperioden vil auke hemoglobinnivået, og legg grunnlaget for betre tilvekst (sjå artikkelen om «Avvenning uten medisinsk sink» på side 18) Fiskå Mølle tilbyr fylgjande jerntilskudd til smågris:

Vilofer Iron Paste, Jerntilskudd som gis direkte i munnen på spedgrisene. 1. dose gis 1. levedøgn, 2. dose etter 3-4 døgn.

Agrofer: Jerntilskudd i pulverform som strøs på liggearealet i bingen. Brukes 5-6 ganger, f.eks dag 3,6,9,12,15 og 21 etter fødsel.

Normin Ferro-Torv: Torv som inneheld mikronisert jern som er lettare tilgjengeleg for smågrisene enn andre tradisjonelle jerntilsetningar i torv.

I tillegg leverer Fiskå Mølle to typer avvenningstorv som reduserer faren for diarè og ødemsjuke rundt avvenning.

Normin AV-Torv: Råtorv med gunstige plantefibre som er tilsett syrer og mikro-innkapsla sink. Brukes frå 4 dagar før avvenning og inntil 2 veker etterpå.

Normin AV-Torv Helse: Som AV-torv, men i tillegg tilsatt pre-og probiotika samt sakkarider. Desse styrker immunforsvaret. Anbefalt der ein har hatt spesielle utfordringar med avenningsdiarè. **||**

DET LILLE EKSTRA FRA FISKÅ MØLLE

Fiskå Mølle leverer i tillegg til kraftfôr, gjødsel, ensilering og plantevernmidler også en rekke andre produkter.

For nærmere detaljer, sjekk www.fiska.no.

KRAFTFÔRET SAUEFÔR DREKTIG GIR

ENKLARE FÔRING

God fôring vinterstid gir færre dødfødsler og fleire livskraftige lam.

SAUEFÔR DREKTIG:

- Ekstra rik på E-vitamin
- Full dose makro- og mikromineral
- Organisk selen
- Positiv PBV
- Høg andel norske kornvarer

Dosering: Gir du 3-5 hekto per sau per dag så slepp du å gje mineral/vitamin utanom i heile drektighetsperioden.

Holdige sauer bør i staden få tilskotsfôret «Premium Drektig Sau», 15-50 gram per dag.

Godt gjort er bedre enn godt sagt!

**FISKÅ MØLLE
ROGALAND**
Tlf. 51 74 33 00

**FISKÅ MØLLE
ETNE**
Tlf. 53 77 13 77

**FISKÅ MØLLE
TRØNDELAGE**
Tlf. 73 85 90 60

Fiskå Mølle
www.fiska.no

NORGES RIMELIGSTE KRAFTFÔR TIL GRIS

Samme gode kvalitet og
smaklighet - med en betydelig
lavere FEn-pris.

Nyheten Opti Norm Energi er
landets rimeligste kraftfôr til
slaktegris*.

***Få bedre økonomi.
Bestill i dag.***

* Tall for januar 2021. Kilde: Fagbladet Svin